

VPRO-televisieprogramma "DE NIEUWE MENS". door Frank Wiering
uitgezonden 28 oktober 1984.

Programma-aankondiging :

In de komende 75 minuten aandacht voor een fenomeen dat al langer stand houdt dan menig cynicus ooit had vermoed, de Bhagwanbeweging. Zo genoemd naar een Indiase guru, die zijn hoofdkwartier inmiddels heeft verplaatst naar het Amerikaanse Oregon. Zijn woord is wet voor de volgelingen die hun eigen wil lijken te hebben uitgeschakeld en daarvoor in de plaats een tergend soort hemelse blijdschap hebben ontwikkeld.

Frank Wiering heeft een aantal maanden in de Bhagwanwereld rondgekeken en oog in oog gestaan met de Meester zelf. Zijn film kreeg onlangs op de Utrechtse filmdagen een eervolle vermelding.

Kommentaar : "Er is niets rampzaliger dan een maatschappij die alle geloof heeft verloren". Een uitspraak van Maarten Toonder in het NRC-handelsblad. Die uitspraak zette mij aan het denken. Ik merkte dat ik nergens in geloofde, in een god, niet in de toekomst en nauwelijks in mijzelf. En dat dat waarschijnlijk voor heel veel mensen gold. Tegelijkertijd kwam ik via de Bhagwan-diskotheek in Amsterdam - want doemdenken, drank en mooie vrouwen liggen bij mij dicht bij elkaar - in contact met de uitspraken van deze Indiase guru, die tegenwoordig in Oregon in de VS woont. Hij zegt : "Er staat een grote revolutie te gebeuren, groter dan het moment dat de apen mensen werden. Die verandering schiep het denken in de psychologie. Nu zal de ziel worden geïntroduceerd en zal de mens behalve een psychologisch ook een spiritueel wezen zijn".

Frank op bezoek bij de Bhagwan-kommune te Heerde :

. Hallo, Frank Wiering.

Ma Prem Ananda : Hallo, Ma Prem Ananda.

. Ik had je gebeld. Ik wilde langs komen, ik wil misschien een film maken. Ik wilde even komen kijken.

Ma Prem Ananda : Ja, okee. Kom, laten wij even zitten. Wat wilde je precies ?

. Ik raakte geïnteresseerd in de Bhagwanbeweging. Ik heb het een en ander gelezen. Ik vind het eigenlijk heel interessant. Een vraag die mij in dat geval heel erg bezighoudt is, waarom volgen mensen leiders in het algemeen en waarom zou je Bhagwan als leider volgen ?

Ma Prem Ananda : Jij wilt een paar dagen in de stad Rajneesh blijven ?

. Als dat kan ?

Ma Prem Ananda : Ja, dat kan wel. Dan zal ik je direkt eerst je slaapplek even wijzen, dan weet je waar je slaapt vanacht en dan kun je daarna met mensen...

Kommentaar : Ik besloot het filmen te gebruiken om min of meer gevaarloos - want voordat je het weet loop je zelf in het rood - in de Bhagwanwereld rond te kunnen kijken. De volgelingen, sannyassins noemen zij zichzelf, dragen rode kleren en nemen een nieuwe naam aan om zo de breuk met het verleden te symboliseren. Zij dragen een mala, dat is een halsketting met het portret van Bhagwan, waarmee zij blijk geven Bhagwan als Meester te accepteren.

. Is het eigenlijk een religie, Bhagwan ?

Ma Prem Ananda : Bhagwan is een religie, een levende religie.

. In hoeverre levend ?

Ma Prem Ananda : Nou, hij leeft. Bhagwan leeft.

. En hoe gaat het dan ? Bidden jullie, ofzo ? Hoe moet ik mij dat voorstellen ?

Ma Prem Ananda : Wij hebben de worship als meditatie, tenminste de mensen die in de kommune wonen en worshippen. De worship is de meditatie.

. Wat is worship ?

Ma Prem Ananda : Worship is ere dienen, dus je dient in feite de Meester.

. *Wat ben je aan het doen ?*

Ma Prijas : Ik worship in de keuken.

. *Wat is worshippen ?*

Ma Prijas : Worshippen is - ja, zo noemen wij dat - werken. Ons werk noemen wij worship. En worship is een Engels woord en het betekent eredienst. Alles wat wij doen, daar maken wij onze worship van, zeg maar. Dat doen wij op een bewuste meditatieve manier.

. *Hoeveel uur per dag werk je ?*

Ma Prijas : Daar kijk ik niet naar, maar als ik het zo uitreken... Ik begin 's ochtends om 08.00 uur en om 20.00 of 21.00 uur ben ik klaar. En dan heb ik gewoon pauzes tussendoor. Maar dat is niet de manier waarop wij worshippen eigenlijk, om daar dus naar te kijken.

. *Wat doe je in het weekend bijvoorbeeld ?*

Ma Prijas : In het weekend worship ik ook in de keuken. Ik worship 7 dagen per week in de keuken.

. *Maar wanneer lees je een goed boek bijvoorbeeld ?*

Ma Prijas : In bed 's avonds als ik daar behoefte aan heb, maar ik lees eigenlijk heel weinig. Het enige wat ik lees zijn stripboeken. Maar niet gewoon om mijn tijd te verdrijven lees ik boeken. Dat doe ik niet. Ik heb gewoon wel wat beters te doen, wat nuttigers te doen.

. *Koken bijvoorbeeld ?*

Ma Prijas : Ja.

. *Wat krijg je eruit ?*

Ma Prijas : Leven, het is gewoon een leven om te worshippen en alles wat ik nodig heb, mijn vreugde, mijn verdriet kan ik erin kwijt, de aanspraak die je nodig hebt. Het is een delen van je leven met de mensen met wie je worshippt.

. *Kun je lekker koken ?*

Ma Prijas : Ja, ik kan heel lekker koken.

Frank krijgt een slaapplek in de kommune : *Mooi huis.*

Ma Prem Ananda : Dit is je slaapkamer.

. *Prachtig.*

Ma Prem Ananda : Even de huisregels. Het ontbijt is 's morgens van 07.30 tot 08.00 uur, de lunch is van 12.30 tot 13.00 uur en het diner van 18.00 tot 18.30 uur.

. *In het grote gebouw ?*

Ma Prem Ananda : In het grote gebouw. Vanavond is er disko als je zin hebt, vanaf 21.00 uur. En er is ook nog de regel van, ben je in de kommune, alle Bhagwanlovers gebruiken met vrijen kondooms, handschoenen en glijmiddel en wij vragen ook aan jou om dat te doen als je hier bent.

. *Waarom is dat dan ?*

Ma Prem Ananda : Bhagwan heeft gezegd dat 2/3 van de wereld overlijdt aan AIDS en hij wil dat wij allemaal blijven leven.

. *Dus tijdens het vrijen moet je ook plastic handschoenen aantrekken ?*

Ma Prem Ananda : Ja, ik zal het je even laten zien. Er zitten twee paar handschoenen in, een kleiner paar en een groter paar, een kondoom met glijmiddel. En zodra je het gebruikt, als je het gebruikt, dan vraag ik je om het na gebruik allemaal weer terug te doen in het zakje en dan kun je het in het rode emmertje doen. Dan wordt het de volgende ochtend opgehaald en het zakje weer bijgevuld.

. *En dat geldt ook voor gasten.*

Ma Prem Ananda : Dat geldt ook voor gasten, want wij willen ook graag dat jij blijft leven.

. *Maar hoe gaat het dan bijvoorbeeld als je het doet om kinderen te krijgen ?*

Ma Prem Ananda : Nou, op dit moment hebben wij geen tijd voor kinderen. In deze tijd is er eigenlijk geen tijd voor kinderen.

Kommentaar : Bhagwan voorspelt namelijk een crisis van immense omvang. De periode van die crisis ligt tussen nu en 1999. Hij zegt : "Er zullen grote rampen komen, natuurlijke katastrofes en op zelfmoord gelijkende vernietiging. Tokio, New York, San Fransisco, Los Angeles en Bombay. Al deze steden zullen verdwijnen. De mens leeft op het meest kritieke moment. Of hij sterft uit of een nieuwe mens ontstaat". Het Rajneeshisme, zoals de religie heet, gaat deze uitdaging aan en doet als enige een wereldomvattende poging het menselijk bewustzijn zo te veranderen dat de oude mens sterft en de supermens uit zijn as geboren wordt.

Ma Prem Ananda : Wij gaan verhuizen. Wij verhuizen allemaal naar de wereldkommune in Amsterdam.

. O ? Dus ik ben te laat hier eigenlijk ?

Ma Prem Ananda : Nou, je bent nog net op tijd.

. Waarom is dat, dat jullie gaan verhuizen ? Het is toch een prachtige omgeving ? Wie heeft het bedacht ?

Ma Prem Ananda : Sheila is hier op bezoek geweest.

. Sheila ?

Ma Prem Ananda : Sheila is de persoonlijke sekretaresse van Bhagwan en zij is de enige tegen wie Bhagwan nog praat en de boodschappen doorgeeft. Zij heeft Nederland bezocht en heeft toen alle centrumleiders en koördinatoren bij elkaar geroepen. En daar is uitgekomen dat wij allemaal samengaan in één kommune en dat wordt dan een onderdeel van de wereldkommune.

. Maar dan kreeg je dus min of meer, zeg maar, de opdracht om te verhuizen naar Amsterdam en het hier op te geven.

Ma Prem Ananda : Ja, maar alleen zo voel ik dat zelf niet. Ik vind het zelf helemaal te gek dat wij gaan verhuizen en dat wij allemaal samen gaan wonen.

. Nou, het lijkt mij, als je gewend bent om in zo'n bos te wonen, zo'n prachtige omgeving, dan is het toch verschrikkelijk plotseling te horen dat je weer naar Amsterdam moet ?

Ma Prem Ananda : Nou, ook dat is gewoon heel leuk om weer in de stad te gaan wonen, kijken hoe dat is. Dat weet ik niet.

. Hoe wordt zo'n bericht, zeg maar, opgevangen door de kommuneleden ?

Ma Prem Ananda : Drie sannyassins kwamen hier 's nachts om 00.00 uur. Toen hadden wij een meeting met de kommune er zij vertelden het dus en er werd ontzettend veel gelachen en feest gevierd en champagne gedronken. Wij waren allemaal eigenlijk door het dolle heen.

Kommentaar : De nieuwe wereldkommune in Amsterdam blijkt in de voormalige gevangenis gevestigd te zijn. Door de plotselinge veranderingen valt mijn goed voorbereide filmpjan in duigen. En ik besluit niets anders te kunnen doen dan de veranderingen te volgen. Als ik dit meedeel, ontstaat er grote hilariteit in de kommune : dat is precies wat Bhagwan bedoelt, het meegaan in veranderingen. Zoals het een goed journalist betaamt, ga ik op zoek naar de dissident. In het bos tref ik Ekanto.

Ekanto : Ik denk dat het jammer is, best wel. Dat het jammer is dat je natuur en groen en licht en buiten-zijn ofzo, dat dat niet afgelopen is, maar dat dat natuurlijk heel erg gereduceerd wordt, doordat wij deze plek verlaten. Dat is wel heel erg jammer.

. Doet het pijn ?

Ekanto : Dat heeft wel pijn gedaan, ja.

. En toch ga je ?

Ekanto : Ja natuurlijk, omdat je accepteert dat je een Meester hebt, besluit je eigenlijk 'ik volg je'.

Frank in gesprek met kinderen in de kommune :

. *Ga jij verhuizen ?*

Kind : Ik ? Ja.

. *Waar ga je heen dan ?*

Kind : Naar Amsterdam.

Ander kind : Nee, naar de stad Rajneesh.

. *Vind je het leuk ?*

Kind : Ja, maar wij moeten allemaal dingen achterlaten en dat vind ik niet zo leuk.

Ander kind : Wij moeten allemaal dingen weggooien, omdat wij met z'n vieren naar één zo'n klein kamertje gaan.

Kommentaar : Ekanto komt oorspronkelijk uit Rotterdam. Hij dealde in dope met het idee dat als iedereen stuf rookte, de wereld wel zou veranderen. Dat heb ik zelf ook wel eens gedacht. Daarna werd hij om diezelfde reden actief in de linkse politiek. Als hulpverlener in een drugsvrij centrum, kwam hij in contact met andere sannyassins besloot naar India te gaan om Bhagwan te zien en kwam terug in het rood.

. *Hoe zat het dan nog met het idee van het verbeteren van die wereld ? Raakte je dat kwijt ?*

Ekanto : Nou, uiteindelijk heeft dat 4 jaar geduurd ofzo, van het idee dat de wereld verdeeld is in twee klassen, om het maar zo te zeggen, de arbeidersklasse en die andere klasse. Ik weet ze al niet meer. Daar was ik vroeger 24 uur per dag mee bezig en dat slinkte heel langzaam weg tot minder en minder per dag daarmee bezig zijn. En op een gegeven moment was het helemaal weg. Dat proces van afsterven van dat denkbeeld en die hele emotionele geladenheid die daarachter zit, heeft ongeveer 4 jaar geduurd.

. *Vanaf dat moment was je alleen maar met jezelf bezig ?*

Ekanto : Ja...met mijzelf bezig zijn is ook een hele leuke. Meer en meer groeide het besef dat de verandering in jezelf zit en dat, als die verandering in jezelf zit, daardoor mijn wereld, de wereld verandert.

. *Wat verandert er dan in jezelf ?*

Ekanto : Het meest duidelijke voorbeeld was heel simpel. Ik had altijd een frons hier tussen mijn wenkbrauwen, een vrij diepe frons. En die is weg, ja, die is helemaal weg.

Bij Ekanto op zijn kamertje, voor de verhuizing naar Amsterdam :

. *Is dat alles wat je bezit, wat er in dat kastje zit ? (alleen kleding)*

Ekanto : Ja, dat is bijna alles. Ik heb nog wat hangkieren, maar dit is wel bijna alles.

. *Dat is niet veel, hè ?*

Ekanto : Nee, dat is niet veel. Het is wel heel leuk, hoor. Het is heel praktisch.

. *Als ik zou verhuizen, zou ik toch dingen hebben die mij heel dierbaar waren, denk ik, waardoor ik ook veel meer bagage zou hebben.*

Ekanto : Ja, maar dat is eigenlijk een beetje afgelopen. Alles wat dierbaar is en wat in het materiële wordt uitgedrukt, dat is eigenlijk wel helemaal afgelopen. Alle rijkdom die ik heb, zit misschien wel van binnen en dat neem ik daar naartoe waar ik ga.

Kommentaar : In Amsterdam wordt keihard gewerkt om de gevangenis klaar te krijgen voor de ontvangst van de honderden volgelingen. Overal sluiten de kommunes : Haarlem, Middelburg, Dordrecht en Groningen. En het moet af voor het vertrek naar het jaarlijkse festival in Oregon, dat voor de deur staat. Zakgeld is de enige verdienste. De kommune zorgt voor iedereen en iedereen zorgt voor de kommune. En de inrichting moet luxueus worden, Rolls Royce-stijl. Bhagwan zegt : "Rijk van binnen, rijk van buiten". Hij wil een spirituele gemeenschap waar mensen in rijkdom leven, zonder echter het woord mijn, mijn auto, mijn t.v. en waarin de staat van verlichting het uiteindelijke doel is.

(De verhuizing naar Amsterdam vindt plaats - ib)

Dassna is de leidster van de kommune. Zij komt oorspronkelijk uit Amstelveen. Het beeld dat zij van haar vroegere leven geeft, is dat van een gelukkig gezin, man met goede baan, mooi huis, twee kinderen, twee auto's en twee keer per jaar op vakantie. Brede belangstelling, Vrij Nederland en VPRO. Voor de buitenwereld een ideaal gezin. Toch miste er iets.

Dassna : Het uitte zich eigenlijk meer en meer in niet werkelijk kunnen genieten van wat er was. Op het moment dat ik het had, was ik eigenlijk weer op zoek naar het volgende. Maar ik kon op een gegeven moment zien dat dat natuurlijk wel eindeloos was.

. *Je had iets en je dacht 'als ik dat nu maar koop of die reis maak...', zo iets ?*

Dassna : Ja, maar omdat ik gelukkigerwijs in een situatie zat dat het financieel allemaal kon, was ik er dus heel snel achter dat het dat niet was. Ook met vakanties, ja, het was te gek om er naartoe te gaan en op het moment dat ik er dan was, kwam ik diezelfde rusteloosheid weer tegen. Niet kunnen ontspannen in de situatie. Niet echt. Wel de schoonheid van alles kunnen zien, maar het op de een of andere manier niet echt naar binnen kunnen laten komen. Dus je hebt eigenlijk konstant het gevoel van 'ik mis het'.

Kommentaar : *Ojas komt oorspronkelijk uit het katholieke zuiden, werd monnik, links progressief priester, marxist en atheïst, klom op in het vormingswerk en belandde uiteindelijk in een topfunctie bij CRM. Ik begin mij af te vragen wat mensen zochten dat zij alles achter zich lieten.*

Ojas : Ik ben voor de oorlog geboren, klein jongetje onder de oorlog. En in die hele wereld van soldaten enzo leefde ik ook. Er zijn een aantal momenten geweest toen ik heel jong was, dat ik het gevoel kreeg dat alles goed was wat er was, alles, alles, oorlog, alles. Er kon niets fout zijn gewoon. Ik herinner mij een middag dat ik op een weide lag en ik zag torretjes en kevertjes overal lopen en het gras en boven wolken en er waren appelbomen. En ineens begint er iets in mij, alsof mijn hele buik groter wordt en mijn hele hoofd wordt groter en ik word helemaal dat stukje wereld. Ik kijk al die torretjes na en ik kijk naar al die vlinders die om mij heen vliegen en ik voel mij ineens zó gelukkig, zó gelukkig. Ik voelde 'ik ben zo'n vlinder en ik ben zo'n wolk, ik ben lucht' en ik ben helemaal open, weet je ? Er is niets wat mij ontgaat. Alles is iets van mij. Misschien heb ik daar een minuut gelegen of een uur, ik weet het niet. Ik was heel happy, heel gelukkig. Nou, ik ben daar, denk ik, altijd naar op zoek geweest, naar dat soort...

Kommentaar : *En wat zoek ik eigenlijk dat ik hier rondloop ? Ontegenzeggelijk ook het ontsnappen aan de welvaartziekte van het nooit genoeg en het nooit echt tevreden. Het willen ontsnappen aan de kille geregeldheid van de maatschappij, die geen mogelijkheid tot ontsnappen biedt of het moet wel een psychiatrische inrichting zijn. De hunkering naar een natuurlijk leven, kortom gewoon leven met een gevoel van eenheid en volstaanheid. Ophouden met dat eeuwige nog iets moeten en iets willen, waardoor het moment zelf steeds verloren gaat.*

Tarotkaart-leggen door Dassna in de kommune :

Dassna : Dit is de kaart voor de dag.

. *Jullie doen dat iedere dag, de kaart leggen ?*

Dassna : Ja, 's morgens voordat wij beginnen. Iedereen in de kommune doet het. 's Morgens zie je het keukenteam. Zij trekken allemaal twee kaarten; één voor jezelf, voor de dag, waar je die dag wat meer alert op zou kunnen zijn en de andere kaart is Bhagwans leiding en die geeft je een soort indicatie hoe je dat zou kunnen doen op z'n dag.

Kommentaar : *Ook ik ontkom niet aan het trekken van een kaart. Uit 52 kaarten trek ik de enige kaart die ik eigenlijk niet moet trekken. "Seaking, searching, questioning", over een man die zijn hele leven al zoekende is en op een dag*

het huis ontdekt waar god woont. Hij gaat niet naar binnen, maar rent snel weg, want anders zou zijn zoeken voorbij zijn en zou hij nooit meer boeken, artikelen of films hoeven te maken en verslag doen van zijn zoeken. Voor het eerst ben ik bang, bang om sannyassin te worden. 's Nachts droom ik ervan.

Ojas : Bang, ik was ontzettend bang vantevoren. Ik heb een ontzettende angst gehad. Ook geweten, ik wil nooit meer een andere naam, ik wil nooit meer andere kleren, ik wil gewoon bij deze wereld horen, punt uit.

. Geen sannyassin worden.

Ojas : Geen sannyassin worden.

. Hoe ging het ?

Ojas : Tja...weet je, als je ineens ziet dat je levenslang gevochten hebt enzo, gezocht hebt en ineens voelt, het hoeft niet meer en ineens voelt, ik hoef eigenlijk geen Meester meer te zoeken, want hier is hij. En ineens een gevoel krijgt, verliefd wordt en ineens de hele oude woorden hoort, de Bruidegom, de Bruidegom is er, wat ik vroeger gehoord heb in het klooster. En ineens, daar is hij, daar is hij. Nou, dan heb je gewoon geen keus meer. Het was ook ineens over.

Dassna : Als ik in het bos liep, dan was het alsof ik helemaal in dat bos was, alsof het bos inwerkte ofzo, het wilde helemaal naar binnen. Dat was wat er die eerste maanden gebeurde. Maar als ik er dan over dacht, waar ik toch naartoe getrokken werd om sannyassin te worden, dan was het onmiddellijk 'o nee, dat oranje, die mala, dat zie ik absoluut niet zitten'. Op een gegeven moment zag ik ook waarom ik geen oranje wilde dragen, waarom ik geen mala wilde dragen. Dat is niet omdat ik daar op zich iets op tegen heb, maar omdat ik bang ben voor wat mijn vrienden zullen zeggen, wat mijn burens zullen zeggen, wat mijn familieleden zullen zeggen. Dat ik gewoon bang was voor de mening van anderen. En dat ik mij in feite toen realiseerde dat mijn hele leven daardoor steeds bepaald was, dingen te doen zolang zij geaccepteerd waren. En dat ik, wat ik oorspronkelijk was, in feite al die tijd genegeerd heb en toen ik dat kon zien, dacht ik 'okee, then I take the jump'. En als je daar ja tegen zegt, dan komt er een proces van binnen op gang en dat is wat ik nu na zoveel jaar kan zien, dat het een proces is van vrij worden.

. Terwijl je je bindt.

Dassna : Terwijl je je bindt. Ja, dat is de paradox. Maar het is een totaal vrijwillige binding, het is niet opgelegd. Het is iets waar ik zelf voor gekozen heb. (Dassna trekt de tarotkaart - ib) Met deze twee kaarten zie je works, dat slaat op het doen. Nou, doen is iets waar wij heel snel in vervallen. Konditionering van dingen doen, presteren, doelbehoud. Juist in de kommune wordt het voor mij zo duidelijk dat het gewoon niet de manier is waarop je leven moet zijn, maar dat het iets is dat je zelf bezig kunt zijn voor een geheel, waardoor prestatie, het doen wegvalt.

. Maar wat is dan het grote verschil met die andere maatschappij ?

Dassna : Het grote verschil is dat in de maatschappij ieder voor zich is, prestatiegericht, doelgericht en dat dat altijd ten koste van anderen gaat. Als ik mijn spulletjes maar voor elkaar heb en dan... Dat is absoluut niet wat hier het geval is. Het is het volledig tegenovergestelde.

. Maar kun je dan wel op die manier leiding geven ?

Dassna : Niemand geeft hier leiding. De enige van wie wij leiding ontvangen is Bhagwan. En dat vertalen wij naar de situatie waarin wij zitten. Maar er geeft hier niemand leiding.

. Is de kommune de wereld ?

Dassna : Ja, de nieuwe wereld. De wereld van de nieuwe mens.

Kommentaar : Bhagwan zegt : "Het bestaan als geheel lijkt op een witte wolk, zonder oorzakelijkheid, zonder doel. Ieder gewoon mens probeert in de regel buitengewoon te worden. Blijf maar alleदाags, dat wil zeggen, niet op zoek zijn naar iets, niet op zoek zijn naar grote verrichtingen, in geen enkel opzicht doelgericht zijn. Als je een doel hebt, kan het niet anders of je moet je gefrustreerd voelen. Alleen maar leven van moment tot moment. Al drijvend, drijvend als een witte wolk".

. Bhagwan heeft het over de nieuwe mens en dan heeft hij het dus over jou.

Ojas : Te gek, hè ?

. Dat voel je ook zo ?

Ojas : Ja, soms voel ik er iets van. Wij zijn hier op een manier bezig die nieuw is voor deze wereld.

Frank loopt door de kommune en treft een sannyassin, die de trap schoonmaakt :

. Dat heeft eigenlijk nauwelijks zin met al die mensen die erover heen lopen.

Jongen : Het gaat er niet zozeer om of het wel of geen zin heeft. Het moet gewoon gedaan worden soms. En dan wordt het weer vies, dan maak ik het weer schoon.

Zoiets, weet je ?

. En dat geeft niet ?

Jongen : Dit is de worship. Het is niet of het zinvol is, het wordt gewoon gedaan. Het is een deel van het huishouden, een deel van het schoonmaakwerk. En als het vuil is, dan maak ik het weer schoon.

. Dan begin je gewoon weer opnieuw.

Jongen : Ja.

. Worshippen.

Jongen : Ja.

Kommentaar : Wie is Bhagwan toch en welke mysterieuze kracht gaat er van hem uit, dat de mensen die ik zie in volle tevredenheid vloeren dweilen en kleren strijken ? En zo, naar het schijnt, 400.000 in de wereld met hen.

. Is Meester synoniem aan leider ?

Ojas : Nee, nee, nee, zelfs niet aan Messias. De Meester is iemand die jou ziet en dan doet hij iets, zegt hij iets en dan ligt het aan jou of jij ja of nee zegt. Een leider moet je opvolgen. Als je een leider niet opvolgt, is het niet goed. Als je Bhagwan niet opvolgt, is het okee. En Bhagwan is veel te groot, die noemt zich in niemand. Klopt ook. Hij is er niet. Soms heb ik het gevoel gehad als ik bij hem was van een groot zwart gat, wat alles toetrekt en waar alles in verdwijnt. En even later...neem nou zo'n raam waar je doorheen kijkt. (raam met tralies - ib) Hij laat mij zien hoe het buiten is en die tralies, dat ben ik zelf nog. Het contact met de Meester is dat je ineens zegt 'okee, nu hoef ik niet meer door de muur heen te kijken van mijn eigen denken, maar ik kijk door een raam heen'. Nu is het stom om alsmaar op dat kozijn te gaan zitten letten, dus op Bhagwan te gaan letten. Bhagwan zegt : "Nee, buiten is het te zien". Okee, dan kijk ik en dan zie ik nog spijlen. Die spijlen moeten nog afgebroken worden en dat is zijn werk. Dus hij breekt die spijlen af en dan breekt hij ook het kozijn af.

. Dus er komt een keer een moment dat je die mala niet meer nodig hebt.

Ojas : ...Theoretisch wel, ja. Maar dan zou je denk ik heel diep voor hem buigen of iets dergelijks en het heel erg vinden. En misschien lachen wij dan allebei wel heel hard, omdat wij snappen waar het over gaat.

Frank op bezoek in de school van de kommune te Amsterdam :

. Geven jullie eigenlijk een normaal lesprogramma ?

Leraar : Nee, niet als je het vergelijkt met normale lagere scholen. Nee, wij doen schrijven, taal, rekenen, Engels en expressievakken.

. Geen aardrijkskunde en geschiedenis ?

Leraar : Nee, niet expliciet.

. Waarom geen geschiedenis ?

Leraar : Wat dat betreft volgen wij de instructies van Bhagwan, die voor de scholen heeft gezegd : "Geschiedenis hoeft niet, dat is verleden tijd en er is genoeg waar zij zich nu mee kunnen bezighouden".

. Maar is het niet zo dat je om het heden te kunnen beoordelen, het verleden moet kennen ?

Leraar : Nou, nee, want op het ogenblik is er zoveel wat zij kunnen zien, waarnemen om mee te leven, dat het niet nodig is om in het verleden te gaan duiken met al die oorlogen en alle ellende dat geweest is; dat zij gewoon genoeg hebben aan wat er nu gebeurt.

. *Hoe word je eigenlijk als kind sannyassin ?*

Leraar : Dat kun je misschien aan de kinderen vragen, maar het is eigenlijk zo dat zij, net zoals wij, daar zelf voor kiezen. Als zij voelen dat zij sannyassin worden, dan kunnen zij dat gewoon aanvragen bij Bhagwan.

. *Hoe is het bij hem gegaan bijvoorbeeld ?*

Leraar : Dat kun je misschien aan hem vragen.

. *Hoe lang ben jij al sannyassin ?*

Kind : Bijna drie jaar.

. *Drie jaar geleden heb je het aangevraagd ?*

Kind : Ja, 28 november word ik 3 jaar.

. *Waarom vroeg je het aan ? Waarom wilde je sannyassin worden ?*

Kind : Nou, het leek mij leuk. Mijn moeder was het al, mijn vader was het al en toen werd mijn broertje het ook later.

. *En toen heb je een brief geschreven naar Bhagwan ?*

Kind : Ja.

. *En wat voor een naam kreeg je toen ?*

Kind : Iren, Swami Anand Iren.

. *Wat betekent dat ?*

Kind : Dat betekent wolk.

. *Wolk ? En zo voel jij je ook ?*

Kind : Nee. Alleen toen kwam ik op school en toen liet ik de brief zien aan juf. En zij keek mij eens aan en toen geloofde zij het niet.

. *Toen zat je nog op de gewone school ?*

Kind : Ja, ik werd heel vaak gepest enzo, van 'rooie, rooie' en 'is dat je hond die aan die ketting hangt of je opa ?'.

. *En wat zei je dan ?*

Kind : Ik vond het niet erg, ik liep gewoon weg.

Leraar : Maar het verschil is ook, omdat Bhagwan heeft gezegd dat er nog heel weinig tijd is met deze crisis, dat het belangrijkste is dat zij meekrijgen wat zij nu nodig hebben om in een kommune te leven en dan te kunnen worshippen. De worship is het einddoel.

. *Ekanto, je ziet er gesoigneerd uit !*

Ekanto : Ja, nieuwe image.

. *Stadskapsel.*

Ekanto : Stadskapsel, ja.

. *Waar woon je hier ?*

Ekanto : Wil je even kijken ?

. *Klein.*

Ekanto : Nee, het is mooi.

. *Jij slaapt hier ?*

Ekanto : Nee, ik slaap hier bovenop de loft.

. *Hier boven op het plateautje ?*

Ekanto : Op het plateautje.

. *Weinig ruimte dan, weinig privacy, lijkt mij.*

Ekanto : Nou, ik weet nog niet hoe het eigenlijk precies is, of wij allemaal hier van 00.00 tot 07.00 uur slapen. Dat weet ik eigenlijk nog niet.

. *Maar hoe komt dat dan ?*

Ekanto : Omdat er verschil van diensten zijn. Tot nu toe heb ik, sinds ik hier in Amsterdam ben, in de nachtdienst in Zorba (de diskotheek) geworshippt en die mensen worshippen overdag. Als ik overdag slaap, waren zij aan het worshippen en andersom.

. *Hoe ziet jouw dag er tegenwoordig uit ?*

Ma Prija : Ik ga naar bed, overdag dus om een uur of zes en dan slaap ik tot een uur of twee, drie. Verder heb ik dan de middag vrij om mijn kleren te strijken en om in de kommune te zijn of te gaan wandelen. En dan om 19.30, 19.45 uur zijn wij in de diskotheek. Dan gaan wij gymen, alles klaarmaken en dan de hele nacht door tot 03.00 uur en door de week tot 02.00 uur. Dan gaan wij het schoonmaken en naar huis.

. Een flinke dagtaak.

Ma Prija : Ja.

. En dat 7 dagen van de week.

Ma Prija : Ja.

. Dat is een hele verandering vergeleken bij de Veluwe.

Ekanto : Ja, dat is een hele grote verandering.

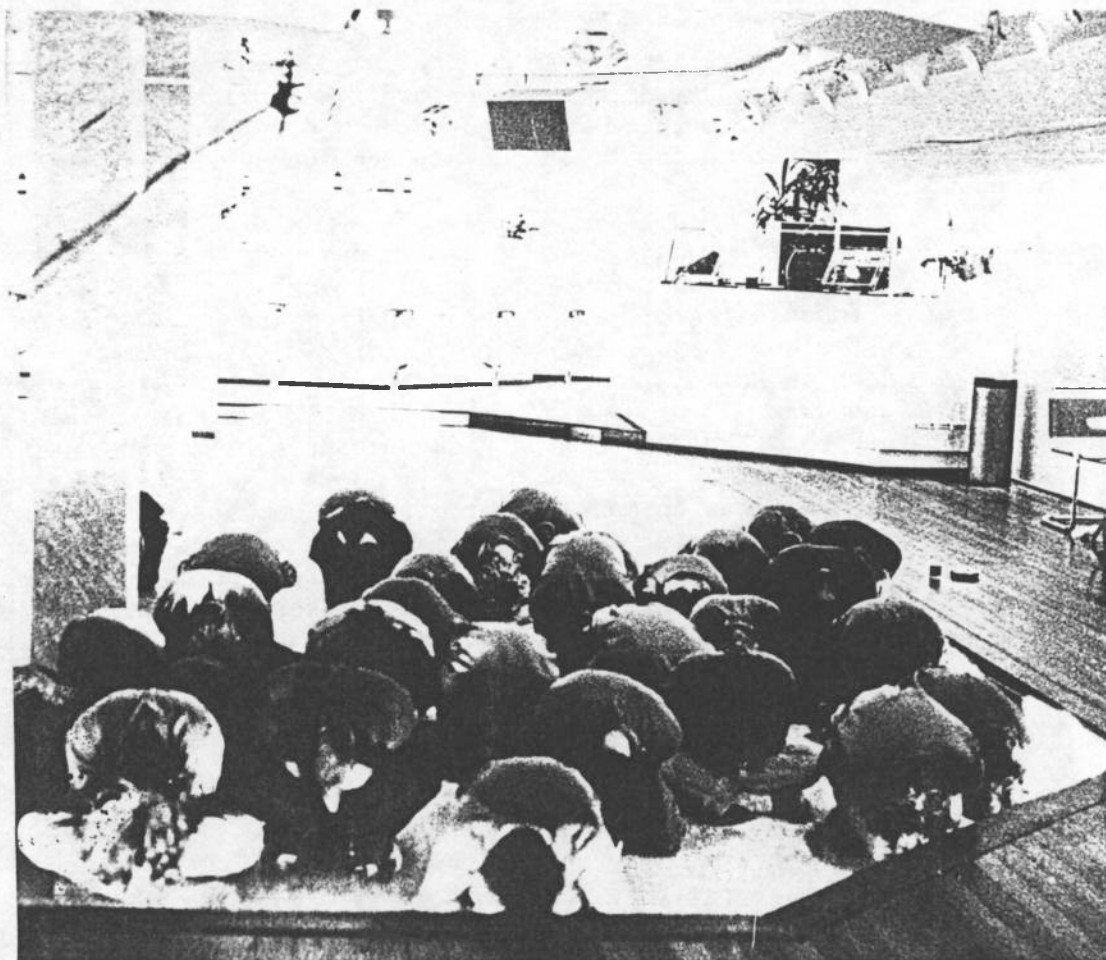
. Je doet ook heel ander werk. Je werkt nu in de disko. Dat is wel heel iets anders dan in het bos.

Ekanto : Ja, dat is ook een van de veranderingen. Het hoort er ook een beetje bij.

Naast dat dit een bijenkorf is vergeleken daar met Heerde, is de diskotheek natuurlijk helemaal de plek waar vrijdagsavonds, zaterdagavonds ontzettend veel jongeren zijn. In het bos had je veel bomen, hier heb je veel jongeren. Ja, dat was wel even wennen, het was echt even wennen. De sprong was echt wel 180° tegenovergesteld.

Sannyassins in meditatie in de diskotheek. Een stem klinkt :

Dit is het begin van de wereldkommune. Onthoud dat deze disko een tempel van Bhagwan is. Laten wij zorgen dat hij schoon en netjes is. Onthoud dat ook je lichaam een tempel is. Zorg er goed voor. Als je negatieve gevoelens hebt, vergeet ze. Treed jezelf, de andere worshippers en onze gasten met liefde en openheid tegemoet. Onze Meester is Bhagwan Sri Rajneesh en hij leeft...

"Onze Meester is Bhagwan Sri Rajneesh en hij leeft..."

Kommentaar : De disko, Zorba de Buddha - Bhagwan zegt : "De nieuwe mens is levenslustig als Zorba de Griek en meditatief als Buddha" - is een uiterst modieuze gelegenheid op de Amsterdamse wallen. Ondertussen gaan de veranderingen maar door; geen vrije dagen meer, sexleven met handschoenen en nu hoor ik ook nog dat het zakgeld wordt afgeschaft. Mijn eerste reactie is een beklemmend gevoel van beperking. Alsof samen met de andere veranderingen de individuele vrijheid steeds kleiner en een breuk met de buitenwereld steeds groter gemaakt wordt.

Ma Prija (tijdens haar worship achter de diskobar) : Maar het is eigenlijk een flow; een hele beweging voedt elkaar langzaam op, dus het gaat eigenlijk met je eigen groei mee.

. Je bedoelt, het is een soort leerproces.

Ma Prija : Ja, dat is het ook. En het lijkt voor mensen van buitenaf een beperking, bijvoorbeeld als je hoort van geen zakgeld. Het is eigenlijk maar een fragment wat je eruit pikt. En het lijkt op zich een beperking, maar als je ziet wat voor ruimte het je geeft om bijvoorbeeld zonder geld te hoeven leven en alles te krijgen wat je nodig hebt. Je wordt helemaal verzorgd door de kommune

. Ja, maar als je zegt die beperking, dan denk ik dat dat ook betekent dat je bijvoorbeeld geen geld hebt om naar een café te gaan om mensen te ontmoeten ofzo.

Ma Prija : Nou kijk, ik werk... ik worship 7 avonden in de week in Zorba de Buddha. Ik ontmoet genoeg mensen. Ik heb er geen geld nodig. Wat wil ik nog meer ?

. Maar je kunt dus nooit meer zelf kiezen om naar buiten te gaan.

Ma Prija : Ik kan alles kiezen wat ik wil, maar het voldoet mij zó wat ik doe in de disko, ik heb gewoon niet meer nodig. Ik ga voldaan naar bed elke ochtend.

Ma Prija instrueert andere worshippers van de bar : Iedereen heel veel plezier vanavond aan de bar. Let erop dat je mensen persoonlijk aankijkt als je je drankje serveert. Wees vriendelijk en beleefd en let erop dat je de bar heel schoon houdt en de ruimte waarin je werkt ook zo af en toe afnemen, de asbassen leegmaken, het marmer schoonhouden.

Kommentaar : In de disko werken dagelijks 25 mensen met een verbazingwekkende mate van orde en discipline. Iedereen deelt hetzelfde doel : de kommune met liefde voor de meester als bindende faktor. Van het binnenstromende geld wordt de jaarlijkse reis naar het Festival in Oregon - het samenzijn met de Meester - gefinancierd, of het gaat naar de kommune om een gemeenschappelijke Rolls Royce-stijl van leven te perfektioneren. Ik vraag mij af hoe ik het zou vinden om het filmen op te geven en plotseling barkeeper te zijn, zonder status en zonder doel.

Ekanto : Ik kom er bij mij meer en meer achter dat alle denkbeelden over mijzelf heel wankel zijn, oude koek. Zoals vroeger. En dat ik in relatie daarmee opgevoed ben. Het is een heel simpel voorbeeld, dat je carrière moet maken. Dat is een heel extreem voorbeeld. Maar heel emotioneel is denken dat je een grote jongen bent, dat je volwassen bent, wat dat ook moge zijn, weet je wel ? En dat je je dus hoort te gedragen op die en die manier. Dat is natuurlijk de grootste leugen die er is. Ik neem aan dat jij denkt dat je volwassen bent. Knip dat draadje door en ga eens achter die volwassenheid kijken en misschien ben je emotioneel maar 16, 17 of 18 jaar oud. En dan hoef je dat beeld niet groot te houden.

. Het lijkt mij vreselijk om dat te ontdekken.

Ekanto : Als je het ontdekt, is dat vrij pijnlijk, ja. Dan houd je daar op en ventileer je dat op die manier uit en dan trek je jezelf aan je haren weer omhoog. En dan zeg je : "Bhagwan, dank je wel" en hup...

. De disko heeft wel veel sukses.

Ekanto : Het loopt als een trein.

. Hoe komt dat ?

Ekanto : Bhagwan...

Kommentaar : Vandaag, 2 dagen voor het vertrek naar Oregon, is het verrassende bericht gekomen dat Bhagwan 21 mensen verlicht heeft verklaard, onder hen leiders, maar ook keukenpersoneel.

. Die 21 verlichte mensen, betekent dat er voor jou ook de mogelijkheid ontstaat ?

Ekanto : Die was er natuurlijk vanaf het begin. "It can happen any moment", zegt Bhagwan. Zelfs tijdens dit interview, haha.

. Maar weet je dan ook wat verlicht zijn is of is dat iets wat je pas ervaart als je het wordt ?

Ekanto : Bhagwan zegt : "Als je...". Nou, ik weet het niet, ik weet het niet. Bhagwan wordt heel langzaam duidelijker en duidelijker voor mij, heel langzaam, alsof die mist om hem heen langzaam wegtrekt.

. En wat zie je dan ?

Ekanto : Meer en meer liefde, waar ik dat daarvoor nog niet zag.

Kommentaar : Die avond besluit ik mee te gaan naar het Festival. Ik wil Bhagwan zien, hoewel de langzaam afgezakte angst om bekeerd te worden weer toeneemt. Wie is deze man, die het voor elkaar krijgt wat eeuwen van arbeidsdiscipline, kerk en politiek niet voor elkaar kregen ? Een mens die ontegenzeggelijk gelukkig en open is, die voor orde kiest, 12 uur per dag werkt en zich toch vrij voelt.

Oregon, V.S.

Kommentaar : Dit is Oregon, dit is Rajneeshpuram, de nieuwe wereld. Een dor dal dat in 3 jaar tot een echte stad werd omgetoverd. Hier woont Bhagwan. Hij spreekt niet meer, maar één maal per dag maakt hij in een van zijn Rolls Royces - die hij van zijn volgelingen krijgt - een rondrit om zijn tegoed. Nadat de weg is gesproeid - want Bhagwan is allergisch voor stof - zie ik eerst een helicopter, waar tot mijn verbazing een man met een machinegeweer in blijkt te zitten. Bhagwan ontvangt dagelijks dreigementen. Daarboven vliegt een Dakota om de omgeving in de gaten te houden. Muziek schalt uit luidsprekers. De volgelingen dienen een keurige rij te vormen, doen een stapje naar rechts of een stapje naar links. Ik zie politiemannen, ook in het rood, het zogenaamde Peace-korps, maar wel met echte revolvers. Als ik geschokt vraag of dat niet wat tegengesteld is aan de leer van de liefde, is de tegenvraag dezelfde die mij bij de militaire keuring ook werd gesteld : "Wat zou jij doen, als iemand je geliefde bedreigt ?".

Als de Rolls langzaam nadert, maakt zich angst van mij meester. Een soort buikpijn zoals ik die ook voel als ik naar de tandarts moet. Ik heb zoveel verhalen gehoord van anderen over hun eerste ontmoeting met Bhagwan... Sta ik hier, zoals de tarotkaart mij voorspelde, nu voor de deur van god of is het de massaliteit van het gebeuren die mij bang maakt ? Als de Rolls eindelijk voorbij is, voel ik een prettig gevoel van opluchting : ik ben vooralsnog niet bekeerd.

Ma Prem Baghwati tijdens een rondrit door de stad Rajneeshpuram : Die tenten zijn er vanwege de viering. Er komen 15.000 mensen.

. Hoeveel mensen wonen hier normaal ?

Ma Prem Baghwati : 1700 Vaste bewoners. 60% Van die mensen zijn lid van wat genoemd wordt Rajneesh International Neo-Sannyas Commune. Dat is een coöperatieve corporatie. Om deel te nemen aan die corporatie moet men een sannyassin zijn. Dit is het tweede pompstation, speciaal voor bussen en zwaar materieel. Wij zijn het op drie na grootste busbedrijf van Oregon. En tijdens festivals het tweede, na Portland. Daar links zie je het vliegveld en de hangar. Er zijn 3 DC-3's, een Convair en een Islander. Die gebruiken wij om naar Portland te vliegen. Daar doen wij nogal wat zaken. In dit gebouw zijn een heleboel functies samengebracht. Er is een ijssalon en een pizzeria, een delicatessenzaak en een juwelier, een reisbureau en een schoonheidssalon. De hele benedenverdieping is restaurant. De maaltijden zijn vegetarisch en heel erg lekker. Er is nu een tweede ijssalon; daar waar je die rij ziet wachten. Daar voor ons zijn de boetiëks. Die Rolls Royce kun je winnen op Master's Day. Dat gebouw heet Omar Khayyam. Daar is nu het kaart-

paleis. Normaal is het een busstation. Je kunt er pokers en Black Jack spelen.

. *Strookt dat met Bhagwan's ideeën ?*

Ma Prem Bhagwati : Het leven is een gok ! Kijk daar eens rechts, bij die gekleurde lichtjes. Dat is een openluchtdisko. De muziek staat op de band en er is bier en wijn. Dit gebouw is ook slechts tijdelijk.

. *Het lijkt wel een vakantiedorp.*

Ma Prem Bhagwati : Dat is het ook. Het wordt wel de Club Mediterranée Oregon genoemd.

. *En zo is het ook bedoeld ?*

Ma Prem Bhagwati : Mensen moeten plezier hebben als zij hier zijn om bij de Meester te kunnen zijn.

. *Waarom deze afgelegen plek ?*

Ma Prem Bhagwati : Het idee van de sannyassins die dit gebied zomer 1981 kochten was, dat zij grond wilden hebben die misbruikt was. Zij wilden een visioen realiseren, harmonie met de natuur en intelligent gebruik van technologie. De aarde niet misbruiken maar verbeteren. Het wordt hier langzaam een oase.

. *Dat moet ontzettend veel geld kosten.*

Ma Prem Bhagwati : Mensen hebben geld gegeven om het land te kunnen kopen. Het kostte zo'n 6 miljoen dollar.

. *De ontginning moet ook erg veel geld kosten.*

Ma Prem Bhagwati : Als je geld goed gebruikt, wordt het meer.

. *Ja, maar ik bedoel...*

Ma Prem Bhagwati : Wij zitten niet op ons geld.

. *Verdiene jullie aan het Festival ?*

Ma Prem Bhagwati : Ja, de Rajneesh Foundation International geeft geld. De kommune hier verzorgt de opvang. Wij hebben de restaurants en de akkomodatie. Dat gebouw is het Hotel Rajneesh. Het heeft 145 kamers met bad en twee suites. En er is een vleugel voor gehandicapten.

. *Het is duur, hè ?*

Ma Prem Bhagwati : Tijdens het Festival zijn de prijzen hoger dan anders.

. *Waarom zijn de prijzen dan hoger ?*

Ma Prem Bhagwati : In het zomer seizoen gaan toch overal de prijzen omhoog ?

Kommentaar : En het is inderdaad duur. Een geheel verzorgd verblijf in het hotel gedurende het Festival kost f. 3500,- per week. Ik betaal f. 2000,- voor mijzelf voor een inderdaad mooi huisje, dat ik deel met de rest van de kamerploeg. Een pilsje kost f. 6,-, een hamburger eveneens. Maar voor de volgelingen is dat geen punt. Het geld gaat immers naar henzelf, naar hun droom, naar hun nieuwe wereld ?

Ma Prem Bhagwati : Dit is dan onze moestuin. Hier verbouwen wij al onze groenten. 90% Van de groenten voor de vaste bewoners komt hier vandaan. Wij gebruiken geen kunstmest en geen chemische bestrijdingsmiddelen.

. *Waarom is er overal zoveel bewaking ? (Frank ziet een bewakingshuisje - ib)*

Ma Prem Bhagwati : Dat is een kommunikatiehuisje. Dat is niet zo interessant. Het is een kommunikatiehuisje. De gemeenschap moet beschermd worden. Vorig jaar is er brand gesticht in het hotel in Portland. Er lagen drie bommen. Wij willen geen enkel gevaar lopen.

. *Hoe is Bhagwan hier terecht gekomen ?*

Ma Prem Bhagwati : Hij is uitgenodigd. Hij logeerde toen in New Jersey. Hij was in de VS onder medische behandeling. Hij woonde toen nog in Poonah in India. Zijn discipelen vroegen hem om zich hier te laten behandelen. Toen werd hij beter. De discipelen die dit land gekocht hadden, nodigden hem uit. Toen hij kwam, vroegen zij hem te blijven. En dat deed hij.

Kommentaar : Die ochtend gaat er plotseling het gerucht dat er nogmaals 21 mensen verlicht zijn verklaard. En dat gerucht blijkt waar en Dassna, de leidster van de kommune, blijkt één van hen te zijn. Ik ga op zoek naar haar, maar tref Ojas...

. Hoe gaat het met je ?

Ojas : Oh prachtig, ik voel mij zo...zo thuis op het ogenblik.

. Weet je wat nou zo raar is ? Steeds als ik bijvoorbeeld in deze marktstraat ben, met al die winkels - het ziet er toch een beetje uit als ponypark Rajneeshpuram - dan moet ik steeds denken aan het verhaal van dat weiland van jou. Het is zo tegenstrijdig.

Ojas : Ja, dat is ook zo, maar wat ik hier van die mensen ken, die in de winkels zitten, van de middenstand hier en van de burgemeester en van de stad hier, is dat er bij hen hetzelfde aan het groeien is, wat bij mij vroeger gebeurde toen ik heel jong was. Zo'n openheid terwijl zij dingen staan te verkopen. Het is natuurlijk veel meer als boeken verkopen hier, het is veel meer als ijsjes verkopen hier. Hier gebeurt het worshippen, je komt toch over, vandaar dat je het ontzettend lang kunt doen ook.

. Maar bijvoorbeeld - ik hou dus even mijn twijfels - Dassna is verlicht verklaard. Kijk, daar heb ik dus moeite mee.

Ojas : Dat vind ik prachtig, dat vind ik prachtig. Dat gaat volgens mij een heel proces worden bij haar. En ik voel mij ontzettend blij daarover, wat het ook is, want niemand weet wat verlichting is. Dit is de mysterieschool op de markt, dat is nieuw. Vroeger zaten de mysteriescholen ergens in de bergen, de Dageraad, de Soeffie's, die gingen zichzelf terugtrekken ergens in de bergen. Bhagwan heeft dat opengebroken. Hij heeft gezegd : "Dat hoeft niet meer, gooi het op het marktplein". Net zoals hier. Mysterie vindt hier plaats, in de winkeltjes. Daar gebeuren dingen met mensen, daar gaan zij open voor je. Nou, dat is helemaal nieuw. Maar dat kan van alles zijn. Dat is een soort groei wat de mensen hier meemaken, waardoor ook je eigen identiteit helemaal niet meer belangrijk is. Hij creëert situaties, zorgt dat er geen ego opbloeit bij al die mensen die banen hebben. Zij wisselen. Hij zorgt dat je je niet hecht aan dit of dat, weet je; hij schuift hen dus door. Hij gooit een hele hoop mensen bij elkaar en kijkt wat er gebeurt.

Kommentaar : Op mij werkt de mysterieschool tegengesteld. Ik voel mij naakt in de Kalverstraat. 16.000 Mensen in het rood en ik niet. Ik heb geen deel aan het onmiskenbaar gemeenschappelijk geluk, aan het spirituele high-zijn. Zelfs het aantrekken van rode kleren helpt niet. Ik hoor er niet bij, maar kan mij er ook niet aan onttrekken.

De stem van Bhagwan weerklinkt in de winkeltjes : Dit is de sleutel tot het samen-zijn met alles. De wereld is een mogelijkheid. Je hebt de mogelijkheid weg te gaan en thuis te komen. Je hebt de mogelijkheid god te vergeten en je hem te herinneren. Waarom bestaat die mogelijkheid ? Omdat er een wet bestaat. Als je god niet kunt vergeten, hoe kun je je hem dan herinneren ? Als je geen mogelijkheid hebt god te vergeten, hoe kun je je hem dan herinneren ? Waarom zou je je hem herinneren ? Wat altijd in je geheugen is, kun je makkelijk vergeten. De vis in de oceaan zal de oceaan nooit kennen. Hij weet niet dat het een oceaan is. Hij leeft erin, hij wordt erin geboren, hij sterft erin. Maar hij zal de oceaan nooit kennen...

Kommentaar : Eigenlijk wil ik gewoon weg. Vluchten naar die oude wereld, die ik zo vaak als kil en onpersoonlijk ervaren heb. Op de bank liggen en een boek lezen, van Bhagwan desnoods. Ben ik soms bang voor geluk ?

. Hoe is het met je ?

Ma Prija : Te gek, hoor.

. Ja ?

Ma Prija : Prima.

. Je hoort van iedereen, er schijnt hier iets te heersen waardoor het echt te gek is, hè ?

Ma Prija : Ik denk dat je dat zelf wel gevoeld hebt. Kijk maar om je heen, je ziet allemaal mensen die gewoon in hun hart zijn en met hun Meester feest vieren.

. Met 17.000 anderen.

Ma Prija : Met 17.000 anderen. Dat maakt het allemaal nog een keer heel erg intens. Dat versterkt het heel erg.

. Maar raar is dat ik er dus een beetje - maar misschien omdat ik geen sannyassin ben - claustrofobisch van wordt. 17.000 Van die mensen in zo'n vallei. Dat heb jij niet ?

Ma Prija : Nee, iedereen die hier is heeft die liefde voor de Meester, voor Bhagwan en dat is wat je zo samenbrengt en dat is ook de speciale sfeer die je voelt.

. En alles is zo heel duur hier, hè ? Er rijden mensen in Rolls Royces rond, er zijn peperdure restaurants, maar er zijn dus ook...ik bedoel, je hebt 60 dollar van de kommune meegekregen, dat zijn dingen die je maar heel sporadisch kunt doen.

Ma Prija : Ik kan gewoon alles doen wat ik wil hier. Als ik een ijsje wil, neem ik een ijsje. Voor mij is het een heel luxe leven als je al die gifts ziet die je krijgt. Alles wat je hier krijgt, zijn gifts. Als je het zo ziet...

. Maar daar betaal je dan toch ook voor ? Behoorlijk ook.

Ma Prija : Ik woon in een kommune en ik word gewoon verzorgd vanuit de kommune. Alles wat ik krijg zijn gifts. En wat ik kan doen is worshippen met liefde voor Bhagwan. Zo gaat dat in de kommune.

. Is dit een soort religieuze vakantie ?

Ma Prija : Hahaha...ja. Bhagwan zien is religieus. Het is een nieuwe religie. Eten is religieus. Het ligt eraan met wat voor kwaliteit je het doet. Maar het is een ander soort, ander religieus gevoel dan wat de meeste mensen gewend zijn in kerken. Daar geniet je gewoon niet van.

. Is dat je vriend ?

Ma Prija : Ja.

Kommentaar : De Rajneesh Times brengt uitsluitend positief nieuws. De normale kranten geven al genoeg negatieve berichtgeving. Bhagwan zegt : "De erbarmelijke situatie in de wereld is door politici en kerkelijk leiders veroorzaakt. Zij lossen het ook maar op. Hier ontstaat een nieuwe wereld, los van de oude".

Dit is 6 juli 1984. "Master's Day", de Dag van de Meester. Vandaag vindt de belangrijkste gebeurtenis van het Festival plaats, het samenzijn met de meester. Veel mensen waren al uren vantevoren aanwezig om een goede plaats te krijgen. Vliegtuigen hebben nog eens 6000 nieuwe sannyassins aangevoerd, die deze gebeurtenis niet wilden missen. Ik mocht er niet filmen, maar zoals Christus apostelen had die ieder woord noteerden, heeft Bhagwan video.

Dassna (na haar terugkeer in Amsterdam) : Zijn er hier veel mensen die niet in Rajneeshpuram zijn geweest ? ...O, dat is best veel, hè ? Bhagwan was mooier dan ooit. In het Amerikaanse Rajneeshpuram stond de King of Kings en zo ziet hij er inderdaad uit op dit moment. Er waren prachtige gewaden voor hem gemaakt, zijn stoel was helemaal versierd met aan de zijkanten twee, ja, als het ware, twee hele grote spelden van goud, bezet met prachtige edelstenen. En achter zijn hoofd, weet je wel, waar dat kussentje zit, precies rechts en links daarvan zaten ook twee gouden broches. Nou, ik denk dat ik verder alleen maar mijn mond moet houden en de video laat zien. Veel plezier ermee.

(Videobeelden van Master's Day)

6 juli 1984 : Master's Day. "Als de Rolls eindelijk voorbij is, voel ik een prettig gevoel van opluchting : ik ben vooralsnog niet bekeerd".

. *Hallo Dassna, hoe gaat het ?*

Dassna (nog in Oregon) : Fantastisch, ja, het is elke dag mooier. Het is zo ongelooflijk, hahaha.

. *Dassna, ik hoorde dat je verlicht verklaard bent.*

Dassna : Ja.

. *Schrok je niet toen je het hoorde ?*

Dassna : Nee, het was wel een hele verrassing om het zo plotseling te horen, maar ik schrok niet.

. *Hoe ging dat ? Hoorde je het van Sheila ofzo ?*

Dassna : Ja, er was een meeting met Sheila en Rajneesh Mandirt. Er zijn dus een aantal namen genoemd van mensen die de staat van verlichting hebben bereikt en die dan daarna de religie kunnen leiden. En ik hoorde dus dat mijn naam daarbij was, hahaha.

. *Verraste het je ?*

Dassna : Ja.

. *Hoe voelt het ?*

Dassna : Nou, het is heerlijk. Het is zo'n geschenk. Het is zo...ja, het is gewoon een totale ontspanning. Het is zoals het nu is en het is helemaal okee.

. *Je herkent het ook in jezelf ?*

Dassna : Ja, ik voel een enorme ruimte in mijzelf en een soort juichtoon van binnen.

. *Vanaf het moment dat je... ?*

Dassna : Ja, een enorme juichtoon. Zo van 'er kan mij niets meer gebeuren' ofzo. Een van mijn kinderen zei : "Nou, zij is niet verlicht, want zij rookt nog steeds". Er verandert niets, van buiten verandert er niets. Het is...iemand gaf de beschrijving, het is 'be absolutely ordinary', heel gewoon te zijn, heel gewoon te zijn. Dat is het.

. *Dat is het ?*

Dassna : Ja.

. *Dit is dus de nieuwe wereld, hè ?*

Ekanto : Dit is de nieuwe wereld, ja.

. *Waarom is het nu voor jou de nieuwe wereld ?*

Ekanto : Bhagwan, daarom eigenlijk.

. *Maar als wereld, wat vind jij hier ?*

Ekanto : Nou, weet je, op de een of andere manier is hier de relatie tussen mensen gebaseerd op een heel ander niveau als buiten deze vallei, op genegenheid, op liefde en daarom is het wel de nieuwe wereld.

. *Zou je er willen wonen ?*

Ekanto : Ja, ik wil er wel wonen, maar ik woon er ook, hè ? Doordat ik in Amsterdam woon, zit ik ook al in de nieuwe wereld.

. *Weet je wat ik vind ? Ik vind het zo'n geregelde wereld eigenlijk.*

Ekanto : Zo'n geregelde wereld ?

. *Ja, alles op bepaalde tijden, 2 uur langs de weg staan op Master's Day. Noem maar op. Ik zie zo heel veel politieagenten.*

Ekanto : Ja, dat is leuk, hè ? Hoe haal je 15.000 mensen op een bepaald tijdstip bij elkaar ?

. *Nou, dat vind ik dus ook verschrikkelijk om op een bepaald tijdstip bij elkaar te zijn.*

Ekanto : Het is hetzelfde als bij de disko, hè ? Mensen gaan naar binnen en moeten eerst langs de buitenkant en dan de glazen deur door. Toen vroeg je dit ook. Ja, dat is orde. Dit maatschappijtje draait het beste als je gewoon maar een hiërarchische structuur aanbrengt. Dan gaat alles gewoon het snelste. En je oefent de hiërarchische structuur via Sheila en dat gaat natuurlijk vanuit de richting van Bhagwan.

. *Bhagwan brengt de moderne Westerse mens terug in het gareel ?*

Ekanto : Bhagwan brengt de moderne Westerse mens terug in het gareel. Ik voel mij vrijer dan ooit. Ik voel mij echt vrijer dan ooit. Ik heb ook nog een vraag voor jou. Omdat je nu 3 maanden insider bent geweest in de sannyassinwereld, heb je het gevoel dat je het nu begrijpt ofzo ?

. *Ik begrijp nog steeds niet waarom mensen zich...kijk, je geeft je aan iets over. Aan een soort vloeiend iets, waarin je zomaar je eigen ego opgeeft en waarin je je mee laat stromen. Ik begrijp niet waarom mensen dat doen. Ik wil het zelf niet. Ik hou wel een beetje van het gevecht wat je steeds moet leveren.*

Ekanto : Jaja...

. *Dat begrijp ik dus nog steeds niet.*

Ekanto : Maar de relatie meester/discipel...

. *Jij haalt altijd Bhagwan aan. Hemmingway heeft gezegd : "To be in heaven is to flood, to be in hell is to steer". "In de hemel kun je lekker drijven, in de hel moet je sturen". Ik stuur liever.*

Ekanto : Ja, dat is prima. Zal ik mijn sigaret maar eens even aansteken ? In één keër goed.

. *Dat is Bhagwan.*

VPRO Publiekservice.

Hilversum, november 1984 - ibp.
Copyright VPRO Publiekservice.

Bhagwan - 16/.-slot